

7/493
s. 32

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : 72252440-610-[2015-140]- 1073
Konu : Yazılı Soru Önergesi

08.02.2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 16/12/2015 tarihli ve 43452547-120.07-7613 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan, İzmir Milletvekili Sayın Ahmet Kenan TANRIKULU'na ait 7/493 esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin değerlendirmelerimiz aşağıda yer almaktadır.

Eşit işe eşit ücret politikasını temel alan 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile farklı kamu idarelerinde, mali haklar kapsamında değişik adlar altında ve farklı tutarlarda yapılan ödemeler ile denge tazminatının uygulanmasına son verilmiş ve bu ödemeler yerine tüm personeli kapsayacak yeni bir ek ödeme sistemi ile üst yönetici ve kariyer meslek personeli için ise yeni bir ücret sistemi getirilerek aynı hizmet sınıfında, aynı veya benzer kadrolarda bulunan personel arasındaki ücret dengesizliği ortadan kaldırılmıştır.

Ayrıca, 5982 sayılı Kanun ile yapılan Anayasa değişikliği sonucunda 2012 yılından itibaren memurlar ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında yapılacak artışlar toplu sözleşme süreci sonucunda belirlenmeye başlanmıştır. Bu kapsamda 2015 yılında kamu görevlilerinin maaş ve ücretlerinde yapılacak artışlar, 2014 ve 2015 Yıllarını Kapsayan 2. Dönem Toplu Sözleşme ile belirlenmiştir. Söz konusu Toplu Sözleşme hükümleri çerçevesinde kamu görevlilerinin maaş ve ücretleri, 2015 yılı Ocak ayından geçerli olmak üzere % 3 oranında ve Temmuz ayından geçerli olmak üzere ise 2015 yılı birinci altı aylık dönemde gerçekleşen enflasyon oranından kaynaklı % 1,76 oranındaki enflasyon zammı dahil % 4,76 oranında artırılmıştır. Böylece 2015 yılında aile yardımı ödeneği dahil ortalama memur maaşı % 9,5 oranında artarken en düşük memur maaşı % 7,4 oranında artırılmıştır. Bu artışlar neticesinde, 2002 Aralık- 2015 Aralık döneminde de kamu çalışanlarının mali ve sosyal haklarında önemli ölçüde artışlar sağlanmıştır. Bu dönemde aile yardımı ödeneği dahil ortalama memur maaşı % 348,6 oranında, en düşük memur maaşı ise % 454,8 oranında artırılmıştır. Aynı dönemde TÜFE'deki artış ise % 205,7 oranında gerçekleşmiştir.

2016 yılında kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında yapılacak artışlar ise "Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2016 ve 2017 Yıllarını Kapsayan 3. Dönem Toplu Sözleşme" ile belirlenmiştir. Buna göre Ocak ayından geçerli olmak üzere kamu görevlilerinin tamamının maaş ve ücretleri ile memur emeklilerinin aylıklarında 2015 yılında gerçekleşen TÜFE oranından kaynaklı enflasyon zammı dahil %6,90 oranında artış yapılmış olup Temmuz ayından geçerli olmak üzere ise %5 oranında artış yapılacaktır.

Gelir dağılımına ilişkin göstergeler 2002'den bu yana yaşanan hızlı büyüme sürecinin toplumun tüm kesimlerine olumlu yansıdığını, toplumsal refahın artarken toplumun farklı kesimlerine daha adil bir şekilde dağıldığını göstermektedir.

Vatandaşlarımızın yaşam standartları artırılarak gelir dağılımı göstergelerinde çok önemli iyileşmeler sağlanmıştır. Küresel kriz sonrası bir çok ülkede gelir dağılımı bozulurken Türkiye’de gelir dağılımı iyileşmiştir. Gelir dağılımındaki adaleti ölçen Gini katsayısının 2002’deki 0,44 olan değerinden 2014 yılında 0,38’e gerilemesi gelir dağılımında iyileşmenin sağlandığını göstermektedir. Aynı dönemde en zengin yüzde 10’luk kesimin ortalama gelirinin en yoksul yüzde 10’luk kesimin ortalama gelirine oranı 18,3 kattan 11,6 kata düşmüştür.

Benzer şekilde yoksulluk göstergelerinde de önemli iyileşmeler kaydedilmiştir. 2006 yılından itibaren ülkemizde günlük 1 doların altında geliri olan fert bulunmamaktadır. Günlük 2,15 doların altında geçinen nüfus 2002 yılında yüzde 3 iken, 2014 yılı itibarıyla bu oran sıfıra inmiştir. Günlük geliri 4,3 doların altında kalan nüfus 12 yılda 28.7 puan azalarak yüzde 1,6’ya inmiştir.

10. Kalkınma Planı döneminde ülkemizde mutlak yoksulluğun ihmal edilebilir seviyelere indirilmesi ve gelişmiş ülkelerde olduğu gibi göreceli yoksulluğa odaklanılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda günlük geliri 4,3 doların altında kalan nüfus oranının 2018 yılında yüzde 1’in altına düşmesi hedeflenmektedir.

Gelir vergisi tarifesinde dilim sayısı altıdan dörde, en yüksek vergi oranı % 49,5’ten % 35’e, ülkemizin rekabet gücünü önemli ölçüde etkileyen kurumlar vergisi oranı ise yüzde 33’den yüzde 20’ye indirilmiştir. Bu sayede, Türkiye OECD ülkeleri arasında kurumlar vergisi oranı en düşük 6. ülke konumuna yükselmiştir.

2010 yılında Gelir Vergisi Kanununda (GVK) yapılan değişiklik ile gelir vergisi tarifesinin üçüncü ve dördüncü diliminde ikili bir ayırıma gidilmiş ve ücret gelirleri ile diğer gelir unsurları ayrıştırılmıştır. Böylece, ayırma ilkesine uygun olarak ücret geliri elde edenlerin, diğer gelir unsurlarından gelir elde edenlere nazaran daha geç üst dilimlere girmesi sağlanmıştır.

GVK’ da düzenlenen asgari geçim indirimini uygulaması 2008 yılı başından itibaren yürürlüğe girmiş olup, çalışanların medeni ve ailevi durumlarını dikkate alan bu uygulama neticesinde; asgari ücretin brüt tutarının mükellefin kendisi için % 50’si, çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eş için % 10’u, çocukların her biri için ayrı ayrı olmak üzere ilk iki çocuk için % 7,5’i üçüncü çocuk için % 10’u, diğer çocuklar için ise % 5’i vergi dışı bırakılmıştır. Böylece, üç çocuklu bir asgari ücretlinin gelir vergisi yükü sıfıra indirilmiştir.

Bunların yanı sıra, mesken kira geliri elde eden mükelleflere sağlanan gayrimenkul sermaye iradı istisnasından, ödeme gücü yüksek olan mükelleflerin yararlanamaması sağlanmış, gerçek usulde vergilendirilen mükelleflere iş hacmindeki değişikliğe bağlı olarak basit usule geçebilme imkânı getirilmiş, geleneksel, kültürel, sanatsal değeri olan ve kaybolmaya yüz tutan meslek kollarındakiler, vergiden muaf esnaf kapsamına alınmıştır.

Ayrıca, temel ihtiyaçlar ile hizmetler üzerinden alınan KDV oranları; eğitimde, sağlıkta ve giyimde % 8’e, birçok gıda maddesinde ise % 1’e indirilmiş, 150 m²’den küçük olmasına karşın büyük rantlarla satılan konutların KDV oranları vergi ödeme gücüne göre yeniden belirlenmiştir.

64 üncü Hükümet Eylem Planında ise; ticari kazancı basit usulde tespit olunan esnafın yıllık 8.000 TL’ye kadar olan kazançlarından vergi alınmaması ve genç girişimcileri desteklemek amacıyla, yeni iş kuran gençlere 3 yıl boyunca belli tutara kadar gelir vergisi istisnası sağlanması öngörülmektedir.

Ülkemizde vergi alanındaki temel konu dolaylı vergi yükünün yüksekliği değil dolaysız vergi gelirlerinin yeterli düzeyde olmamasıdır.

Mahalli idareler ve sosyal güvenlik primleri dahil dolaysız vergi gelirlerinin GSYH içindeki payı yüzde 16,1 dir. Bu oran yüzde 23,4 lük OECD ortalamasının 7,3 puan, AB ortalamasının da 10,3 puan altındadır.

Dolaylı vergilerin GSYH içindeki payı yüzde 12,7 ile OECD ortalamasının sadece 1,6 puan üzerinde iken AB ortalamasının 0,9 altındadır.

Ekonomik ve sosyal politikalarla uyumlu, yatırımları ve istihdamı artıran, mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunu teşvik eden, vergi güvenliğini güçlendirmek suretiyle kayıtlı ekonomiye geçişi hızlandıran, verginin tabana yayılması suretiyle vergi oranlarının düşürülmesine imkân sağlayan, vergilendirmede verimliliği esas alan, adil bir gelir vergisi sistemi oluşturmak amacıyla hazırlanan Gelir Vergisi Kanunu Tasarısı hazırlanarak TBMM'ye sunulmuştur.

1961 yılından bu yana uygulamada olan Vergi Usul Kanunu günümüz koşullarına uyacak şekilde yenilenmektedir. Bu kapsamda, üzerinde çalışılmakta olan Tasarı Taslağı basitlik ve sadeliği, vergiye uyum maliyetinin azaltılmasını, mükellef haklarının gözetilmesini, uyuşmazlıkların kısa sürede çözülmesini, vergi cezalarının vergiye gönüllü uyumu artıracak şekilde, caydırıcı bir yapıya kavuşturulmasını esas alacaktır.

Bundan sonraki süreçte de sosyal devlet ilkesi gereğince, gelir dağılımını iyileştirmeye ve vergi yükünün daha adil dağılımını sağlamaya yönelik olarak vergi sistemimizin geliştirilmesi amacıyla çalışmalara devam edilecektir.

Bilgilerini arz ederim.

Naci AĞBAL
Maliye Bakanı